

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje do četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „vezdi“. O pravnistvo, na katero naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

P. n. svojim bralcem!

Veliki dogodki, kateri se razvijajo pred nami in ki vedno bolj zanimajo vsacega izobraženega Slovenca, delajo tudi časopise potrebnejše in zanimivejše. Zatorej smo pri svoji administraciji uredili tako, da se „Slovenski Narod“ more od vsacega dneva začeti naročiti. Ker smo se v Belgrad obrnili in bomo dobivali direktno od tam telegrafična poročila o vseh važnih dogodkih in poleg tega posnemali iz jugoslovanskih virov, ker je „Slovenski Narod“ jedini časnik v našem jeziku, ki izhaja vsak dan (kajti vložili smo že pri vladi naznanilo, da bomo tudi v ponedeljek in ob dnevih po praznikih izdajali list kadar bodo posebno važne novice) — naj ga naši prijatelji razširjajo zlasti tudi v onih slovenskih krogih, kjer še vedno vlada nekov predsodek proti njemu. Nam se bodo stroški zmnožili, želja po pomnožitvi naročnikov je torej naravna. Vsak prijatelj lista, ki želi njegovo izboljšanje naj skrbi za njegovo razširjenje. Ko bi bil slovenski dnevnik tako razširjen, kakor bi lahko bil, mogel bi specialnega svojega dopisnika na bojišče poslati.

Jugoslovansko bojišče.

Iz Belgrada 4. julija. [Izv. telegram „Slovenskemu Narodu.“] Po ostrem boji, ki je tri ure trajal, osvojil in vzel je general Černajev turški loger pri Babinej glavi blizu Niša. Turki so pustili vse, pa tudi kanone in pobegnili. Černajev hvali srbsko vojsko.

Iz Belgrada 4. julija. [Izv. telegram „Slovenskemu Narodu.“] Ranko Alimpić bombardira utrjeno mesto Beline v Bosni, kateri se ima vsak čas Srbom udati.

Kakor je razvidno iz našega prvega telegrama iz Belgrada, katerega dobivamo od popolno zanesljivega in resnega moža, rojaka dolgo uže v Srbiji bivajočega in z odločilnimi krogi občujočega, dobili so Srbi prvo zmago. Slavno so vzeli pod poveljstvom Rusa Černajeva, ki ima glavno srbsko vojsko pod svojo komando, Babino glavo pri Nišu, kjer je zrno turške vojske. Babina glava je najbrž utvrjena gora pred utrjenim Nišem. Bitva je le tri ure trajala, kar kaže, da so turški vojaki slabi in nevstrajni bili. Pustili so celo kanone. Ta dobljena prva bitka bode Srbe jako ohrabrila. Tu so se tako rekoč na ogenj in smodnik privadili in pogum dobili.

Iz Vidina pak ima „Wiener Zeitung“ od 2. julija, torej od dneva predno se je glavna akcija začela, gotovo iz turškega kalnega vira novost, da so Turki vzeli srbske šance pri Zajaru, kjer bi bili Srbi 2000 mož izgubili. Temu turškemu telegramu nihče ne veruje. Zlasti vojaški krogi se smejejo. Srbi tu niti velike vojske nima. Kje bode precej 2000 mož izgube? Sicer je pa naš konzul v Vidinu nek turkoljub, ki barvano vidi.

Celo strategikar najgršega nemškega lista, ki Turčijo zagovarja, „N. Fr. Pr.“ pravi v nedeljskem članku, da tu na strani, kjer je Vidin, nij glavno srbsko bojišče, ker tukaj velike gore Srbijo branijo. Glavno bojišče je pri Nišu in na bosenskej meji. Tu pa je Sr-

bija srečno operirati začela. Bog, „pravedni otec vsem narodom,“ pomagaj še dalje.

Iz Cetinja se 2. t. m. brzojavlja: Denes jutraj je bila v kneževem prestolnici služba božja. Pred mnogoštevilnim narodom se je brala proklamacija, v kateri se je Črnogorcem naznanilo, da se je Turčiji vojska napovedala. Po tem prečitani se je čulo veliko navdušenje. Pol ure pozneje je pozdravil knez na konji z zastavo v roci armado rekoč: „Bodi pozdravljena, vojska! Mi idemo v imenu boga. Barjaktar vzemi ta vojni barjak“ (zastavo). Potem je odmarširala armada s knezom na čelu spremljevana z burnimi živie-klici proti Hercegovini.

V Belgradu v kneževem konaku ali gradu pripravljajo sto in dvajset gospá in gospodičin neprenehoma šarpijo in obvezovalne priprave za ranjence. Ruski general Fadejev doide stoprav 15. t. m. v Belgrad. — Tri tisoč mož, kateri so vojaščine oprosteni, hiteli so vse jedno v Deligrad, da se uvrste v vojsko.

Iz Loznice se poroča 1. t. m.: Armada na Drini je odmarširala naprej proti Turški. Serajevo Turki utrjujejo in zašancujejo, kolikor morejo. Mej Nišem in Sofijo je buknil na mnogih krajih vstanek.

Politična pisma.

V.

Uže od dobe Petra Velicega vse do naj-novejših časov si rešenja orijentanlega pitanja brez Rusije nikdo misliti nij upal. Še le Kuranda in vaš „stari naročnik“, ki pod naslovom „Rusija in Jugoslovanstvo“ v mojem prvem odstavku članka „Politična pisma

Listek.

Poljica, slovanska republika.

(Spisal Lovro Eržen.)

Poljica v Dalmaciji je ozemlje z 12 srenjami, obsega okolo 40 milij in se poteza od Solina do Cetine in od prekopa Bračkega do Dugopolja. Poljica nij ravna, kakor bi se po imenu sodilo in šteje nad 6000 prebivalcev, kateri so najdelavnejši in štedljivejši ljudje. Od začetka najstarejšega stoletja do devetnajstega je bila Poljica ljudovlada.

Nastala je zadržnim načinom. Trije bratje iz bosenske rodovine kneza Miroslava zapusté radi notranjih nemirov deželo, pridejo črez reko Cetino in razdelé deželo ob znožji gore Mosora v Dalmaciji. Bosensko plemstvo je obsegalo okolo 100 družin; najimenitnejši so bili Stazići. Simunići, Gjovanušići, sedaj Giovanizio v Spljetu in Jurići, sedaj Giuriceo v Novem gradu pri Trogiru.

Potem pridejo ogerski plemenitniki v deželo in druga stranka je tu, pa zato nobene

razprtije. Oggerski plemenitniki so se Didići imenovali. Pri padu benečanske republike je bilo le še 5 rodovin z različnimi linijami: Pavići, Gerončiči, Barići, Novakovići in Sinovići; Marjanovići se naselijo leta 1570 v Spljetu, Gelići Antonovići in Franičičevići zarad razprtij z bosenskim plemstvom, pa v Omiši. — Benetke dajo tem izseljencem patricijsk naslov in je dopusté k vsem uradom. Bošnjaki in Ogri v Poljici se zbirajo na deželnem zboru in dajejo sebi in ljudstvu postave.

Vsako leto svetega Jurja dne se snidejo na travniku pod Gradcem na znožji Mosorskem, spremljajo je žlabniki in dvanajst knezov dvanajstih srenj. Mož v krasnej obleki vstane — veliki knez. Veliki knez nosi ječermo iz višnjevkastega suknja zlatimi žnori in srebrnimi gumbami, svilen pas, ogerske hlače, na strani sabljo, črno-suknjen plašč, na glavi črno-žametast kalpak s peresom; kalpak od vzame, zahvali se za zaupanje in se hvali, da je zaupanje opravičil; jedno leto je Poljico vladal; sedaj vzame ključé od omarice, v kateri se hranijo privilegije in postave ljudo-

vladine. Kancelarju jih izročajoč, prosi ga naj dragocene listine prešteje. Kancelar tega ne stori in dá ključé velicemu knezu nazaj, kateri jih izroči vikarju Poljičkih cerkva. V drugič izpregovori knez prosi odpuščanja, če se je motil in krivico storil, trdé, da se nij zgodilo iz hudovoljnosti, ampak samo iz človeške slabosti in ponudi povračilo. Vikar odgovarja, graja in hvali, predlaga in se zahvaljuje. Skupščina se loči na dva dela. Bošnjaki ostanejo, Ogri gredo. Ogri imajo generalnega kapitana in dva prokuratorja voliti, Bošnjaki dva druga in velicega kneza. Glasovi se štejejo; če je na obeh straneh jednako glasov, odloči glas vikarjev. Ogri pošljejo jednega iz svoje srede vprašat, iz katerega plemstva so Bošnjaki izvolili velicega kneza. Pristar, najstarejši knez bosenskega komicija, prinese ogerskemu ime izvoljenčevu in ob jednem prošnjo, naj se volitev potrdi. Ogri in Bošnjaki se z nova zjedinijo in skupno izroče pristavu arkiv, in ta nese, spremljan od vikarja, arkiv novemu velicemu knezu.

Poljičani so bili prostaki in kmetje.

I. "najdeni las razcepuje, — nepristojno naha-jata, da se Rusija v sedanjih slovansko-turški razpor vtika. „Ker je Rusija mogočna država, naj bi bila lepo tiha ostala in besede ne zinila o slovanskem vstanku na Turškem“, in to zato — da bi se preblaga, nedolžna Anglija in drugi protivniki Slovanstva ne prestrašili!*)

Kaj tacega zagovarjati, je le Kurandovim učencem dano in pa takim diplomatom, kakor so v avstro-ogerskih delegacijah. Vse-slovanska ideja je vašemu „staremu naroč-niku“ gola fantazija, in s takimi fantazijami pametnim ljudem nij pristojno pečati se. Za božjo voljo, kaj se „pametnim ljudem“ pred dvajsetimi leti v Ljubljani nij nepristojno zdelo! Ali pred dvajsetimi leti vse italijans-ka in vsenemška ideja niste bili tudi smešni? Ali je o tem pametno govoriti, kar je uže izvršeno? Ali ideje za rešenje politič-nih pitanj v bodočnosti nima nobene važ-nosti? Ali veliko-srbska država dandenes nij tudi le še ideja? Jaz se drznem trditi, da slovanska ideja dandenes nij le samo lepa, ampak uže tudi tako politično važna, da jo diplomacija več ali menj posredno in neposredno v svoje proračune stavi. Posebno tisti, ki imajo uzrok Slovanstva bati se, to idejo naj-bolj od praktične strani presojujejo. Ideja je le tako dolgo samo lepa — če je sploh le pa, — dokler samo tiste zanima, ki so v njo zaljubljeni; kadar pa take korenike požene, da vse kroge, ki jej po naravi pripadajo, v svoj kolobar potegne; kadar celo protivnike primora, da o njem vplivu računati začenjajo, tedaj nij več samo lepa, ampak tudi važna. In to je dandenes slovanska ideja. Mej pro-tivnike njene štejem vso evropsko diploma-cijo, ne izključevaje nekaj ruskih diplomatov in posebno tistih, ki carju Aleksandru ustreči hočejo. Za po naravi slovanske ideje pripa-dajoče kroge pa razmatram slovanske, če prav hudo razcepljene narode, in iz mej teh v prvej vrsti veliki ruski narod. Do se-dajšnjega slovanskega vstanka na Turškem — tako ta vstanek na Ruskem imenujejo — so se privrženci slovanske ideje v Rusiji lehko šteli, zdaj pa se ne dajo več šteti; ma-homa je ta ideja polastila se, rekel bi ce-

*) Tako baš menda nij misil naš dopisnik on je očital, da nij, kar bi on kot Slovan želel. Ur.

kmetje so obdelovali polja plemenitnikov s svojimi družinami, odraštovali tem danjbe, od-visni po vse od svojih gospodov in se nijso smeli brez njihovega privoljenja ne iz vasi od-daljiti, ne se odkupiti. Ako se je spodenemu kmetu posrečilo, le jedno noč pri drugem go-spodarju prenočiti, ne da bi ga bil gospod nazaj terjal, je gospod izgubil pravico do kmeta.

Kdor je s svojo spretnostjo življenje za-služil, je bil prost in je nosil nedotakljivo orožje, kakor plemenitnik.

Postave Poljičke so bile jako ostre. Ta-tove so kamenjali, cestne roparje so obglavljali, njihove hiše podirali, oblačila in imovino nji-hovim sorodnikom dajali. Deželno izdajstvo z besedo in dejanjem so kaznovali s smrtjo; ravno tako prešestovanje, in kdor je deklico uplenil, temu in njegovim pomagalcem so pre-moženje vzeli.

Dvanajst knezov je sodilo v svojih vaseh v prvej instanci, in so bili porok s svojo osobo in premoženjem za točno izpolnjevanje deželnih postav.

lega noroda, in to brez globocega premi-šljevanja uzrokov in povodov. In to je ravno skrivna moč velikih idej. Uže pred pol le-tom je ta ideja s tako močjo na Ruskem ja-vila se, da je ruska vlada primorana bila v znanem članku „Praviteljstvenega Vestnika“ objaviti, da „zvezi z družimi državami svojih simpatij do turških Slovanov nij požrtvovala“. Zdaj smo pa uže za velik korak naprej. Pri-poveduje se in zdi se mi tudi verjetno, da car Aleksander nij upal si v Rusijo vrniti se, brez da kaj zdatnega stori za turške Slo-vane. In kaj pomeni to? To pomeni, da je slovanska ideja uže jeden del svojih naj kru-tejših protivnikov primorala, nehoté pospe-šavati jo.

Rusija nij hotela, kakor veliki Kuranda trdi, v orijentalno pitanje splaziti se, ampak skrivna moč slovanske ideje je rusko diplo-macijo prisilila, za slovanski vstanek na Turškem zanimati se. In ker je ravno toliko storiti hotela, kolikor je nehoté morala, si je prizadevala v zvezi z Avstrijo in Nemčijo, di-plomatičnim potem kako zboljšanje stanja kristijanov na Turškem doseči; da se sicer v takej zvezi mnogo nij dalo storiti, to je očevidno. Če bi carigradske prekucije ne bile nastale in če bi Anglija ne bila mahoma v akcijo stopila, bilo bi se do vojne mej Srbijo in Turčijo — čeravno je na koncu koncev ta vojna neogibljava bila — morebiti še nekoliko mesecev vlekl, posebno, če bi bila Turčija zahteve berlinskega memoranda primila, če-ravno bi jih izpolniti nikdar ne bila mogla.

Carigradske prekucije in pristopljenje An-glije v akcijo v korist Turčije so položaj na enkrat preinačile. Pad sultana Abdul-Aziza je bil tresk, ki je politično nebo očistil. Po-kazal je Rusiji lažnjivost njenih zaveznikov, pokazal jej sovraštvo Evrope do Slovanstva. Nobeden več nij bil pri volji, Rusije pri nje-nem diplomatičnem delovanju v korist turških Slovanov podpirati. Magjarska diplomacija je bila, vsaj deloma, v zvezi z Anglijo in novo turško vlado. Francoska in Italija ste oma-hovali in celo Nemčija se je začela vstavljati. Prišel je bil za rusko diplomacijo trenotek, odločno postopati. Car Aleksander je svojemu carskemu stricu postavil svoj „aut, aut“. „Ali Nemčija ostane moja zaveznica ali jaz položim svojo krono in grem v pokoj!“ To je izdalo.

Veliki knez je sodil s svojo stolico v zadnje instanci, razsojeval je v kriminalnih slučajih o življenju in smrti. Njegova čast je bila po poznejih določbah dosmrtna.

Vikar je bil prvi duhovnik; duhovščina v Poljici tako številna, da je vsaka družina jed-nega, večkrat tudi več duhovnov imela.

Po obleki so se duhovni malo od družih razločevali in po maši, katero so brali v slo-vanskem jeziku iz glagolitskih cerkvenih knjig, prijemali so kakor drugi za sekiro in drevo. Omiko so dobivali na stroške dotičnih družin v Pričkem semenišči pri Omišu, katero so potem z Zadarskim zjediniili. Tem duhovnom je pripisati, da so se v Poljici bolj z vrtorejo in sadjerejo pečali, kakor drugod po Dal-maciji.

Tako se je upravljala Poljička ljudovlada dokler ne pridejo ogerski kralji. Primat preide na ogerske plemiče, iz mej katerih dva kot bana vladata. Dve sto let potem se podvrže Poljica s Spljetskim posredovanjem Benetkam in velike kneze so volili 39 let pozneje iz plemenitih spljetskih rodov. — Potem so

Rusije pod takim vladarjem, kakor je carjevič-naslednik, se Nemčija boji. Bismark je popu-stil svoje muhe in zaveza mej Rusijo in Nem-čijo je zdaj bolj trdna, nego je bila poprej. Kar se Avstrije tiče, je na videz ostala v zvezi, čeravno le na videz in brez vpliva, pa le zato, ker ne vedo, kam. Z Anglijo in Tur-čijo v očitno zvezo stopiti, si Andrassy ne upa.

Diplomatične demonstracije so popuščene. Kneza srbski in črnogorski sta dobila dovo-ljenje od Rusije, Turčiji vojno napovedati. Rusija jima je poslala denarja, orožja in ofi-cirjev, ob jednom pa jima je poročila, da naj se nakloni sreča vojniška, kamor se hoče, neodvisnost Srbije in Črnogore je garantirana za vse slučaje.

Tako denes stvari stoje. Srbija in Črna-gora nijste s čakanjem nič zamudili. Pred jednim letom Srbija ne bi bila mogla tretjine tega oborožanih vojakov v boj poslati, kakor jih ima sedaj, in kar se organizacije srbske vojske tiče, je tudi še le zdaj dovršena, vsta-nek pa se je mej tem časom razširil čez Bosnijo in Bulgarijo, vsled zmage hercegovskih vstašev nad turško vojsko so povzdignile za-upanje v lastno moč. Turčija je ravno v na-sprotnem položaji v tem oziru. Sedajšnja tur-ška vojska je le ostanek tiste, kojo je orga-niziral pred dvema leti Husein-Avni, ko je bil veliki vezir. Kar je ta energični človek od-pravljen, je vojska zopet začela zanemarjati se in slabela je vedno bolj.

Če bi bila Srbija pred jednim letom očitno vojno Turčiji napovedala, bila bi ta za vojno pri starih upnikih na Angleškem in Francoskem uže še dovoljno denarne pomoči našla; zapadni kapitalisti bi jo bili podpirali, uže zato, da bi turške obligacije spasili. Še le potem, ko se je Turčija nezmožno skazala, hercegovski vstanek zadušiti, so zapadni ka-pitalisti svoje mošnje bolj trdo zavezali in celo ko je — pravijo po Ignatijevim nasvetu — Abdul-Aziz plačevanje obrestij od državnih obligacij ustavil, nikdo za Turke več denarja imel nij. Res, zdaj Anglija pomaga, pa to, kar se je v jednom letu zamudilo, ne da se v jednom mesecu popraviti. In tako se more reči, da Srbija, Črnagora in vstaši so sedaj na boljem, a Turčija na slabšem, in ne, ka-kor vaš moj protivnik trdi. Tudi to nij res, kar vaš dopisnik pravi, da je Angliji tako

hoteli Ogra za velicega kneza voliti pa jim je izpodletelo. Država odraste svojim šegam, ka-kor človek svojim igram. Poljica se je morala izpremeniti. Zlogovala je „abc“ majhenih ljudo-vlad. Če se je časih k polumesecu nagnila nij bila njena krivda. Benečki lev je bil predaleč, da bi jo bil varoval s svojimi perutmi pred pogubljivo lučjo, svetečo v najuevarnejšej bližini.

Zmagovala je hrabro na strani Benetk zoper Turka; imela je veliko junakov; jugo-slovanski pesnik Kačić jih opeva v treh pesnih. Najslavnejši je Marko Sinovčić iz Dubrave. Vojskoval se je na Nemškem in na Kandiji; ujet, ubežal zopet v Kandijo. Turki so oblju-bili za njegovo glavo 10.000 realov; pa no-beden Turek ne prinese glave. Benečani po-stavijo Marka za barona Novačkega v Istri, in cesar Leopold za generala hrvatskega konjištva.

Poljica se je podvrgla 2. februarja 1444 Benetkam.

Jurija Sinovčića je sultan kot velicega kneza potrdil in vojvodo imenoval; tudi mu

leško zaveznikov proti Rusiji dobiti. Prosim, kje so ti zavezniki? Jedina Španija, in nobeden drugi. Pač pa je verjetno, da si Rusija za Anglijo jako nevarnega zaveznika dobi. Govori se, da severna Amerika namerava svoje vojne ladije v Sredo-zemno morje poslati, da se — z ruskimi združijo. Tudi Nemčija neki misli svojo floto z rusko združiti.

Take nasledke imajo ideje.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. julija.

Iz naše *armade* poroča zadnja „*Triester Zeitung*“: Vsled ukaza c. kr. vojnega ministerstva so vsi oficirji stoječe avstrijske *armade*, kakor tudi rezerve in domobranstva poklicani naj svoja vojno oboroževanja popolno pripravljeno imajo. Razen potrebnega za adjustiranje pripraviti morajo tudi jarmen, v katerem bode tičal Gasserjev armadni revolver v rudečo usnjatih nožnicah z municijo 40 pa-tronov; nadalje torbo iz črno lakiranega usnja, katera ima služiti za sprejemanje depeš, risanj itd. s pripravami za risanje, potem vojno steklenico in malim tornistrom iz črnega usnja, katero morajo nositi tako kakor vsi podčastniki in sploh vsi možje, in slednjič vojno skrinico, katere dolgost ne sme presegati čez 75 centimetrov, na njej mora biti vpisano ime lastnika in vojni oddel, v slučaju mobiliziranja pak tudi brigada in divizija. Vsi častniki od stotnikov, nadalje vsi adjutantje ter general štabu oddeljani častniki morajo tudi imeti vojne daljevide in sicer take, kateri so predpisani generalnim višjim častnikom. Nadalje je došel ukaz, da morajo imeti vse rezervne kompanije tehničnih oddelov namreč 26 na število, ravno toliko mož pri kompanijah kakor vojne kompanije onih oddelkov. Veliki projektirani manever konjиков pri Neusiedl in Waitzen odpade popolnem in odpohle se 18 eskadronov kot pomnoženje mejnih straž v Weisskirchen, Zemun in Mitrovica in to uže denes, in ravno tako tudi 11 bataljonov pešcev. V petek je bilo skleneno pri domobranskemu višjemu poveljstvu v sporazumu z ministerstvom domobranstva in cesarsko vojaško kancelijo, ne kakor so dosedaj mislili dodati v služaji mobiliziranja, domobranci v bataljonih brigadam stalne vojske, temu v polke formirati jih, in iz njih samostojne armadne divizije snovati. Vsi poročniki aktivne in neaktivne vojske, kateri dalje služijo kot dve leti avanzirali bodo za nadporočnike in vsi nadporočniki leta 1871. za stotnike družega razreda. Dunajska posadka obstala bode iz osem bataljonov moravskih in čeških, kakor tudi iz 5. (Krem-

skega) domobranskega strelnega bataljona, razen 49. brigade.

Vnanje države.

V *Srbiji* je proglašeno izjemno ali ob-sadno stanje, kakor je to navada v vsakej vojujočej državi. Vojno navdušenje po vsej deželi je veliko.

Srbska proklamacija, katero smo zadnjič v izvodu prinesli, imamo zdaj v nemškem prevodu celo pred soboj. Mi iz nje več prinesemo, kadar nam doide srbski original. Pristavljamo denes le, da knez opominja Srbe, naj varujejo avstrijske meje, ker ima Avstrija-Ogerska pravico na srbsko hvaležnost, ker je pribeglim bila gostoljubna. Tej poštenejši besedi se turški Nemci in Magjari surovo posmehujejo.

Angleški bode, kakor poroča telegram 75.000 vojakov postavila na noge, kateri bodo v orijentu v akcijo stopili, če se bode treba zdelo Angležem. S samo 75.000 sebičnimi kramarji s Temze ne bodo dosti opravili.

Dopisi.

Iz Beograda 1. jul. [Izv. dop.]

Denes ob 4. zjutraj odšel je knez v Deligrad k vojski. Iz konaka odšel je najprej v cerkev na „blagodarenije“, iz cerkve šel je peš s kneginjo pod ramo, kjer ga je mnogo sveta in jeden bataljon uparadene vojske čakalo. Ko je knez došel do zastave tega bataljona, ostavil se je, in izgovoril s čvrstim glasom sledeče besede:

„Vojnici! Ja kao prvi vojnik stavljam se na čelo vojske i polazim u boj, da branim otačbinu od opšteg neprijatelja, da odgovorim mome pozivu i imena moga koga nosim. Poveravam vam svoju ženu a vašu kneginju i moju prestonicu, da ju čuvate, z bogom, braćo!“

Potem je vzel v roke zastavo, je poljubil in jo potem zopet dal borjaktaru rekoč:

„Vojnici! Uzmi ovu zastavu i brani ju do poslednje kapi krvi!“ Gromoviti živio in slava-klici zadonili so na ta govor kneza. Ginljivo je bilo, ko je knez počel svojo jemati.

Naša mlada in lepa kneginja bila je jako blede in izredno resna, in ko jo je knez objel in poljubil in rekel jej „S bogom“ so jej oči solzne postale. Videla je, da je istina, da mož ide v boj na život i smrt. Zanimivo je bilo pri tej priliki obnašanje konzulov. Avstrijski konzul nij došel, da spremlja kneza; italijanski in angleški sta bolj od daleč gledala, a ruski in pruski konzul sta zmi-

rom blizu kneza bila; in ko je otišel segli so si na najsrčniji način trikrat v roke. Po obnašanji konzulov more se zaključiti razpoloženje evropskih sil proti Srbiji.

Vsak čas očakujemo proklamacijo. Tiskana je, a razdala se še le bode ko bo knez dospel k vojski. (Po telegramu nam je uže za včerajšnji list po izpisku došla Ur.)

D.

Iz Visovej pri slovenskej Bistrici.

1. julija. [Izv. dop.] Slovenjo-bistriški okraj je mej 20 štajersko-slovenskimi okraji drugi v vrsti, kar se tiče visokosti davkarskih priklad. Prvi je konjiški, kjer morajo davkoplačevalci na redne davke 93½% deželnih, okrajnih in občinskih priklad plačati. Direktni davki konjiškega okraja znašajo namreč 48.814 gld., deželna priklada (38%) 18.549 gld., okrajna (30%) 14.644 gld., občinske priklade 12.524 goldinarjev. Precej za konjiškim pride naš slovenjo-bistriški okraj z 88½% prikladami. Vsi drugi okraji imajo manjše priklade od 85% do 71% (Ljutomer, Vransko i Laško). V našem okraji pa znaša okrajna priklada 13.127 gld. Od tega zneska se rabi za šole 3300 gld., ostalo pa za ceste. Misliti bi se sedaj moralo, da ima okraj vsaj toliko šol, kolikor je neobhodno potrebno ter da okrajni zastop skrbi, da so povsod, kjer se kaže potreba, okrajne ceste napeljene. Pa čudno, očetovska (?) skrb našega okrajnega zastopa obsega le daljne kraje in mali del Pohorja, a kjer se na zahodni strani stopi iz mesta na gornje-bistriški meji, tam poneha vsako delovanje okrajnega zastopa. Dve fari: tinska in benčeselska sti brez šol. Otroci tinske fare imajo dve do štiri ure hodā do najbližje šole. Iz benčeselske fare morajo otroci jedno do dve uri daleč v mesto v šolo hoditi, kjer jih zarad pomanjkanja prostora še radi ne sprejmo ne. Donašati moramo uže toliko let velike šolske priklade za okraj in deželo, šole pa kljubu vsem obečanjem še do dandenes nijsmo dobili. Če okrajni šolski svet ničesar ne stori, bi vsaj deželni šolski svet storil svoje dolžnosti. — Baš tako slaba je s cestami. Od mesta naprej do gornje Bistrice, po benčeselskej in tinskej fari pelje samo slaba, zvožena, na mnozih krajih celo nevarna občinska cesta. In vendar gre po tej cesti gotovo štirikrat toliko vozov, kakor po okrajnej cesti iz Bistrice v Poličane

je sultan dal veliko privilegij. Sinovića odstavijo in naslednik, Jurij Pavić stopi 1647 pod beneško varstvo. Pri začetku kandijske vojske so Poljičani prvi za orožje prijeli in Turke iz dežele zapodili. 6000 Turkov prestopi reko Žrnovico; Poljičani najdejo samo pri bližnjih sosedih pomoč, od Benetk ne. Nabere se okoli 1000 mož, kateri se obrnejo v gore. Žene, otroci in starci najdejo v pečinah mozorskih in dinarskih varstvo pred Turki, kateri so vasi, polja in gozde razdejali in prebivalce, kateri nijso bežali, na kole natikali. Štepan Bobetić, vojvoda Jurij Kulišić in njegov sorodnik Petar Kulišić napadajo z izbrano četo 200 mož Turka, kjer le grē, ali ga izvablja v pečine v zasedo svojih sobojevnikov. Zmirom srčnejši po vseh napadejo 27. marca 1649 Poljičani pod vodstvom svojega velicega kneza Jurija Pavića Turke v ravnini premagajo jih in podē s tako silo, da je največ še ostalih Turkov smrt našlo v prepadu 200 črevljev globokem, pri vasi Zakučac, kjer planjava jenja. Z jednako srčnostjo so 2. julija 2686 turško vojsko natepli.

Še jedenkrat zabliska Poljica v svetovno zgodovino. Benetkam je Poljica dajala 3000 dalmatinskih lir ali 250 gld. a. v. vsako leto. Varstveni denar in 300 mož, to je bilo vse, kar so Benetke od svoje majhene sestrške države terjale.

Ti možje bi imeli, ako treba, bližnje tvrdnjave posesti in topove na nevoznih potih naprej spravljati.

Po padu benečanskem Avstrija nij imela časa v Dalmaciji starino rušiti. Tu pride Francija in ž njo novo. Tudi Poljičani so se bali nekaterih izbrisajočih peresnih potezljajev.

Ko so Rusi decembra meseca 1806 otok Brač posedli, posrečilo se jim je, Poljičane zoper Francoze spuntati. Poljičani napadejo 6. junija majheno francosko krdelo, ko je marširala skozi neko poljičko vas in poskušajo brezvspešno 7. junija Francoze iz Stobreza zapoditi ter posedejo v noči od 7. na 8. junija militarično važno pozicijo ob cesti v Omiš. 10 do 12 ruskih bark izkrea pred ustjem reke Žrnovice okolo 400 vojakov. Ko pa Francoze Poljičane 8. junija z večjo močjo napa-

dejo in jih po hrabrem boji v beg zapodē, morajo se vrniti Rusi na svoje barke in Poljičane, kateri nijso mogli bežati, Francozom puste. Tri dni kaznujejo Francozi Poljico, hodijo od vasi do vasi in vse pokončajo, kar ne morejo soboj vzeti. Le petim vasem, katere se vstanka nijso udeležile, prizaneso in v té vasi so nesrečneži pribežali.

Četrty dan prihiti maršal Marmont iz Zadra, in dovoli bežečim v svoja stanovanja se vračati. Le veliki knez s sedmemi knezi, z vojvodo, kancelarjem, vikarjem in štirimi družimi glavnimi načelniki vstanka so imeli po ukazu iz glavnega kvartirja Gate od 13. junija ustreljeni biti, njihovo premoženje so konfiscirali in hiše velicega kneza Kovića v Gati, kneza Marka Sizića v Ostarici in kancelarja Maraševica so porušili.

Potem je bila ta kneževina mej okraje spljetski, omiški in sinjski razdeljena. — Poljica je bila! Sedaj Poljičani nijso imeli ponosno pokazati belih kosti svojih palih sovražnikov, kakor za Jurija Pavića pri Zakučcu.

in ne manje, kakor po cestah v dravinski dolini. S čem si je ta del okraja zaslužil, da se tako po mačehovsko z njim ravna? Za ceste po spodnjih okrajih izplača okrajni zastop 6000 do 7000 gld. na leto, koji se vzamejo tudi iz našega žepa, mi pa ne peneza ne dobimo za ceste na naši strani; da celo cestarja moramo iz občinske kase plačati. Zarés lepa ravnopravnost! Mogoče, da boče odslej boljše, ker so pri volitvah v okrajni zastop propali znani nemškutarje dravinske doline, ki so dozda v zastopu nadvladali. Novi okrajni zastop pa naj pomisli, da ima, kdor nosi bremena, tudi jednake pravice z družimi.

Domače stvari.

— (Še jeden tragičen dogodek na sv. Petra in Pavla dan.) Iz Radne iz za Save na Dolenjskem se nam piše: Od več krajev dohajajo poročila, da je bil letos dan praznika sv. Petra in Pavla zelo nesrečen. Tudi naša Sava je zahtevala ta dan svojo žrtev in si izvolila v ta namen lepo 18letno gospodičino H. iz Brežic, katera je zadnje dni pri svojih sorodnikih v nam nasproti ležečej Sevnici bivala. Nesrečnica se je sprehajala s svojo tovaršico okolu polu dne omenjenega dne pokraj Save na Štajerskem, kjer se letos imenitni hvaljeni most črez Savo stavi, zašla je tudi na most, katerega nekaj metrov uže dodelanega črez Savo proti Kranjskej sega. In ali jej bila osoda nemila, ali se je zgodilo po naklepu, da gospodičina pre blizu kraja pride in ko jo tovaršica opomni, da naj se varuje, uže jej je spodletelo, držaja nobenega bilo nij, pade črez most in valovi se nad njo zagrnejo. Akopram je pomoč na klic tovaršice kmalu na mestu, a vendar uže prepozno. Izginila je mlada gospodičina in dozda ko to pišem, nij bilo je še moč najti, ker je voda velika in kalna. Žalost starišev o izgubi preljube, nadopolne hčere je nepopisljiva. Temveč graje zasluži pa g. S. kot voditelj zidanja

mostu zarad velicega zanemarjenja, da ob dnevih, ko delo počiva, nikake ograje pri mostu ne preskrbi. Ker je g. S. tudi državno pravdniški funkcionar, bilo bi vendar misliti, da so mu paragrafi kazenskega zakona znani, po katerih je tako zanemarjenje zoper varstvo življenja kazni vredno, — a mož vidi le pezdor v očeh bližnjega, brunja v lastnih očesih ne čuti.

— (V Bled) je v nedeljo nadvojvoda Viktor prišel.

— (V dolenjskih toplicah) je kakor „L. Ztg.“ poroča, letos malo gostov.

— (Nesreča.) V Permanih je 2. julija po polu dne neka nema stareja ženska črešnja obirala; a sreča bila jej je nemila, pala raz drevesa, razbila si črepinjo in mrtva obležala.

— (Strela ubila) je 21. pr. m. 57 let staro vdovo Marijo Zego iz Grahovega pri Logatcu, ko je ob vihnem vremenu na polji delala.

— (Utonil.) Od Borovnice se nam piše: V Ponikvah pri Preserji je utonil na St. Petra in Pavla dan po polu dne ob 6. fant Brancelj, 17 let star, priden fant, ko se je šel kopat s svojim mlajšim bratom. Kakor je v vodo skočil nij si mogel več pomagati, najbrž prijet od krča. Torej tudi tu smo imeli utopljenca na dan sv. Petra in Pavla, in ne le vi v Ljubljani.

— (V Borovnici) stepli so se v nedeljo v pozni noči fantini jeden vdobil je pet hudih ran z nožem tako da leži. Ranjenec in oni, kateri je znal tako izvrstno nož sukati sta obudva vojaka. Tudi pri nas se posnema italijanski običaj. Pač žalostno!

— (V Trstu) razprli so se v nedeljo trije pekarski pomočniki zarad neke ure, katera je bila baže ukradena. Izid prepira bil je ta, da je jeden njih dobil nož v spodnji del života. Zločinca so prijeli policaji, njegova tovariša pa ga spremila. Ranjenec je držal roko na rani, da mu kri ne ateče a drugi s pestjo pridno mahal po zločincu.

Dunajska borza 4. julija.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v barko	64 gld	60 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68	10
1860 drž. posojilo	108	—
Akcije narodne banke	834	—
Kreditne akcije	138	50
London	128	25
Napol.	10	16
C. k. cekini	6	02
Srebro	102	40

Loterijske srečke.

V Trstu 1. julija: 9. 80. 85. 11. 72.

Circus Sidoli!

(na sejmnem trgu.)

Denes sredo 5. julija 1876

Velika predstava

v višjej umetelnosti jahanja, izučenih konj, gimnastike, ballete in pantomine.

Kasa se odpre ob 7. uri. Začetek točno ob 8. uri.

Vse natančneje naznanjajo posebni dnevni listiki. (197—7)

Teodor Sidoli, ravnatelj.

Strelovod

najnovejše konstrukcije,

za obrambo za vsake vrste posestva, cerkve, samostane, graščine, gospodarska posojila, magacine, parne dimnike itd. prodaje prav po ceni

Ignacij Tagleleht.

Zaloga je na Dunaji, v mestu, Heiligenkreuzerhof, (I. Schönlaterngasse 5).

Strošino ceno razpošilja zastoj. Naročila iz dežele se takoj izvrše (151—11)

Zaradi uže pripetnega zamenjanja imen, prosim se uljudno, ime in naslov natanko napisati.

Karmelitanski melisovec

iz Benedk.

1 originalna steklenica 25 kr.

Jedino pravi le pri

(53—14) **Gabriel Piccoli,**

lekarju na dunajski cesti v Ljubljani.

Kajer.

3. julija:

— **Švopa** grofica Szapary, Mikbach iz Zagreba. — **Steiner** iz Dunaja. — **Wenko** iz Trsta.

— **Pri stolu:** Mihaljavić iz Siska. — **Wilczek** iz Varaždina. — **dr. Mann** iz Trsta. — **Kastelic** iz Divače. — **Zuckerman** iz Trsta. — **Intini** iz Gorenjskega. — **Okorn** iz Notranjskega.

— **Pri mizi:** Noli iz Celja. — **Rolinger** iz Laškega trga. — **Kosteletzky** iz Gradca. — **Friedman** iz Dunaja. — **Pairhuber** iz Gradca. — **Schwarz** iz Travnika. — **pl. Mikovsky** iz Gradca.

— **Pri bavarskem dvoru:** Mayer iz Monakova.

Jedina trgovina na Dunaji!

katera je ugodna za tako slabe čase, sklenila je cene blaga še za 30% znižati in ta je

Kineškega srebra fabrikna zaloga

H. Bettelheim & Co.,

Dunaj, Kärntnerstrasse 14, v bazarju.

Veljalo je na primer.

prej	sedaj	prej	sedaj
6 žlic za kavo . gl. 3.50,	gl. 1.50	1 posodica za slad-	
6 navadnih žlic . " 7.50,	" 2.75	kor s pokrovom gl. 4.—,	gl. 1.20
6 nožev za obed . " 7.50,	" 2.75	6 mal. tas za sladkor " 3.50,	" 1.20
6 vilic . " 7.50,	" 2.75	1 posodica za maslo " 3.—,	" 1.50
1 vel. žlica za juho " 5.—,	" 2.50	3 korke s podobami " 3.—,	kr. 90
1 mal. mleko " 3.—,	" 1.50	1 par svečnikov . " 6.—,	gl. 3.—
1 mokaskledica z žlico " 6.—,	" 3.—	1 majolka za čaj " 8.—,	" 6.—
		1 posoda za olje i osot " 8.—,	" 5.—

Posebne opazovanja vredno!

6 nožev,	vseh 24 komadov v	6 desertnih nožev,	vseh 24 komadov v
6 vilic,	elegantnem etuiju na-	6 vile,	elegantnem etuiju na-
6 žlic	mesto gl. 24 samo	6 " žlic,	namesto gl. 26
6 žlic za kavo,	9 gl. 50 kr.	6 postavcev za nože,	samo gl. 9.75.

Najnovejša pasta za čiščenje zlatine, srebrnine in kineškega srebra, škatljica 25 kr., 6 škatljic gl. 1.20.

Jako lepe tase, majolke za kavo in čaj, service za čaj, stojača za pogrnene mize, girandole, posipalci za sadkor, čašice za jajca in garniture za jajca, posodice za zobotrebe, sponke za servijete itd. itd. Na vzunaj razpošilja se točno in vestno proti poštnem povzetku. Na zahtevanje dopošilja se tudi razločeni cenik brezplačno.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Vabilo k pristopu!

Osnovano se je v Ljubljani ravnokar društvo in je pri deželnej sodnji se protokoliralo pod imenom:

„Hranilno in posojilno društvo“.

Glavni namen društva je:

- a) Dobivati si denarna sredstva s svojim tovarštvenim kreditom;
- b) prejemati denar na obresti;
- c) dajati posojila.

Vsakdo, kdor hoče društvenik postati, se more z deleži po 10 gld. a. v. društvenega podvzetja udeležiti, in sicer more najmenj jeden delež si oskrbeti.

Z društvom je zvezana tudi hranilnica, katerega zavoda udeležiti se zamorejo tudi nedruštveniki, in najmanjši hranilna vloga znaša 20 kr., katere vloge se plodonosno nalože, ter se zamorejo vsak čas z obresti vred vzdigniti.

Društvo bode dajalo denarje na posojila po §. 7. dr. pr.:

1. Na osebni kredit;
2. proti poroštvu;
3. proti zastavi;
4. na hipoteke, t. j. na hiše in zemljišča.

Ker ima društvo le občno korist občinstva pred očmi, vabimo vse prebivalstvo k najobilnejšemu pristopu, bodi-si kakor deležnike ali hranilničarje.

Delovanje društva se prične

prvega julija 1876.

Početkom meseca avgusta t. l. bode sklican prvi občni zbor deležnikov in se volil po §. 24. društvenih pravil stalni odbor.

Društvena pisarna je

na sv. Jakoba trgu v Virantovej hiši,

na vodno stran pri tleh na desno.

V Ljubljani meseca junija 1876.

(199—3)

Začasni odbor.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.